

ART AKTIVIST

Журнал

Спецредакторы

Медiateка

Сообщество

— Русецкая Анастасія

Беларусы ў Вэнэцыі: актуальнае мастацтва ці саламяныя «пудзілы»?

Сep 22, 2011 5 1 813

Інтэрв'ю з Артурам Клінавым

Удзел Беларусі ў 54-й Вэнэцыянскай біенале — значная падзея для культурнага жыцця нашай краіны. Таму ня дзіўна, што з гэтай нагоды ў беларускім мастацкім асяроддзі было багата хваляванняў і спрэчак. У студзені мінулага году ў межах прэзентацыі каталёгу «Беларускі павільён 53-й Вэнэцыянскай біенале» адбылася бурная дыскусія, падчас якой паўстала шмат пытанняў да прадстаўнікоў Міністэрства культуры: ці будзе абвешчаны конкурс на куратарскі праект? Якім чынам будзе праходзіць адбор удзельнікаў? Хто будзе кантраляваць гэты працэс? Мастакі хваляваліся, таму што вельмі хацелася, каб Беларусь у Вэнэцыі была прэзэнтаваная годна. Тым больш што, відавочна, наш патэнцыял гэтаму спрыяе...

3 чэрвеня 2011 году ў межах Вэнэцыянскай біенале адбылася афіцыйная прэзэнтацыя беларускага павільёну (праект «Kodex»). Куратарам выступіў Міхал Баразна, удзельнікамі праекту сталі Юры Алісевіч, Артур Клінаў, Канстанцін Касьцючэнка, Віктар Пятроў і Дзяніс Скварцоў.

Якім атрымаўся Беларускі павільён у Вэнэцыі? Як Беларусь увогуле выглядае ў кантэксьце сусьветнага сучаснага мастацтва? Што адчувае беларускі мастак, калі трапляе ў праекты такога маштабу, і як ацэньвае сваю працу куратар? «pARTisan» вачыма удзельнікаў і глядачоў складае поўную вэрсію «вандроўкі» беларусаў у Вэнэцыю.

Артур Клінаў: «Трэба зьмяняць партызанскую парадыгму беларускага аўтара»

РУБРИКИ

news обзор (6)
 активизм, закон, цензура (31)
 арт-институции (11)
 архитектура, охрана памятников (3)
 Без рубрики (1)
 белорусский авангард (5)
 гендер, феминизм, квир (23)
 дискуссии (9)
 заслуженный работник культуры (2)
 издания (11)
 институциональная критика (7)
 интервью (46)
 итоги (15)
 круг интересов (2)
 кураторское дело (3)
 лекция (7)
 манифесты, акты, декларации (7)
 материалы па-беларуску (16)
 международный опыт (26)
 некролог (3)
 общество (10)
 опрос (5)
 перформанс (5)
 письмо редактора (3)
 портфолио (4)
 реакции, наблюдения, тенденции (40)
 события, выставки (53)
 стрит-арт, публич-арт (10)
 текст художника (7)
 терминология (7)
 фотография (16)
 художники (38)
 школа критики (3)

Інфармацыя пра тое, што Беларусь нарэшце возьме ўдзел у Вэнэцыянскай біенале, скалыхнула нашае культурнае асяродзьдзе. Як Вы асабіста ўспрынялі гэтую навіну?

Відавочна, пазытыўна, бо гэта тое, што павінна было адбыцца даўно. Нашыя суседзі — Украіна, Расея, Літва — ужо шмат гадоў удзельнічаюць у Вэнэцыянскай біенале. Беларусь, вядома, краіна «ўнікальная». І тут яна таксама вырашыла быць «адметнай»: апошні далучыцца да гэтай важнай сусьветнай культурнай падзеі.

Важнай у якім сэнсе? Вэнэцыянская біенале лічыцца найбуйнейшым арт-кірмашом. Але, відавочна, справа ня толькі ў аглядзе дасягненьняў сучаснага мастацтва...

Вэнэцыянская біенале — не кірмаш. Фармальна, там увогуле нічога не прадаецца. Хаця чымсьці біенале сапраўды вельмі нагадвае вялізную Камароўку.

Біенале, на маю думку, нават не агляд дасягненьняў у мастацтве. Хто можа вызначыць, што зьяўляецца дасягненьнем, а што не? Аб'ектыўных крытэраў не існуе. Даваць ацэнку твору — справа рэлятыўная, суб'ектывісцкая і заўсёды спрэчная. Але Вэнэцыянская біенале застаецца найбуйнейшай сусьветнай камунікацыйнай пляцоўкай. Да апошняга часу Беларусь не існавала ў сусьветным інфармацыйным арт-полі. Вынік — беларускія мастакі ніколі ня бралі ўдзел у ніводным буйным сусьветным праекце. Мы жывем у арт-гета. Нас няма ні на «Маніфэсьце», ні ў Токіё, ні ў Стамбуле, ні ў Касэле, ні нават у Маскве. Не таму, што ў Беларусі бракуе годных аўтараў. Нас проста не заўважаюць ці ня хочуць заўважаць. Каб зьмяніць сытуацыю, мы павінны перш за ўсё прарваць інфармацыйную блякаду.

Чакайце, Вы гаворыце пра тое, што беларускіх мастакоў няма на сусьветнай мапе мастацтва, але нашых творцаў запрашаюць у Нямеччыну, Польшчу, Італію. Напрыклад, увесну Вы ўзводзілі Вашу саламяную арку ў Салёніках у межах праекту «Windows upon Ocean».

Я маю на ўвазе вялікія праекты маштабу, напрыклад, Вэнэцыянскай біенале. Так, нашыя мастакі рэгулярна запрашаюцца ў Эўропу на выставы, пленэры. Але ў «сур'ёзнай гульні» нас няма.

На Вашу думку, удзел Беларусі ў Вэнэцыянскай біенале дапаможа прарваць гэтую інфармацыйную блякаду?

Безумоўна. Але калі гэта будзе ня разавая акцыя, а рэгулярны ўдзел у наступных біенале. Зараз быў толькі першы крок. Трэба рабіць наступны, але ня мець ілюзію і разумець, што адразу ўсё не атрымаецца. Ніхто асабліва там нас не чакае. Сусьветны *contemporary art* жыве паводле жорсткіх законаў камэрцыйнага рынку. Ніхто добраахотна сваё месца не саступіць. Нам самім давядзецца добра «папрацаваць лакцыямі», каб заваяваць сваю «тэрыторыю». Зрабіць гэта сам-адзін мастак ня можа. Каб апынуцца на гэтым «рынку», за нашым аўтарам павінны стаяць нацыянальныя карпарацыі, мэдыя, інстытуцыі культуры. Важнасьць нашага ўдзелу ў Вэнэцыянскай біенале ў гэтым годзе яшчэ й у тым, што ўпершыню наша дзяржава, якая шмат гадоў не заўважала беларускі *contemporary art*, дэ-факта прызнала яго й дэкларавала гатоўнасьць яго падтрымаць.

Артур Клінаў

Вы сказалі пра важнасьць інфармацыйнага прарыву, аднак пра наш павільён шмат пішуць беларускія дзяржаўныя выданьні, але пра яго амаль няма згадак у замежнай прэсе.

Пра якую прэсу вы кажаце?

Перш за ўсё, пра расейскую.

Ведаеце, я нядаўна спытаў сябе: чаму ў апошнія гады я й многія мае калегі мелі столькі запрашэньняў прыняць удзел у культурніцкіх праектах у Эўропе, але з «братняй» Расеі гэтых прапановаў амаль не

было? Адак відавочны: яны не ўспрымаюць нас як самастойны культурніцкі фэномэн. Расейцы па-ранейшаму захоўваюць сваю постімперскую сьвядомасьць. Беларусь як палітычны праект, яны, сьцяўшы зубы, усё ж вымушаны прызнаць. Але Беларусь як культурніцкі праект для іх па-ранейшаму не існуе. Мы ёсьць «расейскай культураю паўночна-заходняга краю». Таму мая вам парада: не чытайце за абедам расейскіх газэтаў.

А якія ж чытаць?

Чытайце лепш італьянскія. Цікаўнасьць італьянскіх журналістаў да майго праекту была відавочная. Ня ведаю, што яны напісалі, але некалькі чалавек выказвалі мне сваё захапленне.

Міністэрства культуры Беларусі абяцала, што працэс падрыхтоўкі да біенале будзе адкрыты, нават адбудзецца конкурс на куратарскі праект. Але публічная пляцоўка так і не была створаная, пра вынікі мастакі і крытыкі даведаліся ўжо постфактум. З другога боку, такая «закрытасьць» у нашым кантэксце ўжо нікога не здзіўляе...

Я ведаю, што ў адрас арганізатараў беларускага павільёну гучыць шмат крытыкі. Ёсьць пакрыўджаныя, якія задаюць пытаньне: чаму менавіта гэтыя мастакі, а ня мы, былі запрошаныя да ўдзелу. Тут трэба разумець, што нацыянальны павільён — гэта заўсёды куратарскі праект. Толькі куратар вызначае, каго ён хоча бачыць у сваім праекце. Таму конкурс магчымы толькі на этапе выбару куратара. Калі куратар вызначаны, ён сам выбірае ўдзельнікаў. Але я згодны, што конкурс неабходны. Толькі наўрад ці гэтага варта было чакаць ад першага разу. Трэба было абкатаць мадэль, «закінуць пробны шар», даведацца, як увогле гэты мэханізм функцыянуе. Таму дарэмна было спадзявацца, што Міністэрства культуры рызыкне даверыць гэта малавядомаму, зь іхнага пункту гледжаньня, чалавеку. Але, калі гэты першы экспэрымэнт ужо адбыўся, я спадзяюся, наступным разам конкурс усё ж будзе абвешчаны.

Тое, што Вы будзеце ўдзельнічаць у праекце, некаторых, з аднаго боку, усьцешыла, таму што Вашая «салом» мае відавочны актуальны сэнс і падтэкст. З другога боку, многія здзівіліся: усё ж гэта праект афіцыйнага, так бы мовіць, мастацтва Беларусі. У інтэрнэце Вас нават абвінавачвалі ў калябарацыі і заклікалі адмовіцца ад удзелу...

Давайце ўсё ж будзем падзяляць палітычны і культурны праекты. Палітыкам заўсёды карціць навесіць палітычную шылду на культурніцкі праект і выкарыстаць яго ў сваіх мэтах. У дадзеным выпадку я маю на ўвазе палітыкаў як з аднаго боку, так і з другога. Аднак менавіта культурніцкі праект, на мой погляд, — гэта адзіны праект, які ў Беларусі апошнімі гадамі ўстойліва разьвіваўся і ня ведаў паразаў. Больш за тое, менавіта культурніцкі праект сёньня я лічу важнейшым за палітычны. Бо ён фармуе нацыю, гэта нацыястваральны праект. А пакуль мы ня створым нацыю, ніводны палітычны праект ня будзе паспяховым. Немагчыма стварыць годную сучасную дзяржаву, калі ў галаве нейкая «каша» з постсавецкай і посткаляніяльнай мэнтальнасьці. Мне сьмешна чуць абвінавачаньні ад людзей, якія зь дзесяць гадоў таму вынеслі свае задніцы зь Беларусі, далей ад «зверстваў рэжыму», а сёньня вучаць нас, што і як трэба рабіць. Я магу адказаць ім: сёньня Беларусь — ня чорна-белы палітычны комікс. Тут усё нашмат больш складана і тонка. Нашыя палітыкі — лузэры, што прасіраюць дзяржаву. І толькі культура фармуе і рэфармуе народ. Толькі яна сёньня зьяўляецца гарантам існаваньня гэтага народу ў будучыні. Удзел Беларусі ў Вэнэцыянскай біенале, безумоўна, крок пазытыўны ў кантэксце гэтага вялікага культурніцкага праекту. Бо мы прадстаўляем там ня сёньняшняю ці заўтрашняю ўладу, а Беларусь.

У якой форме Вы бачылі свой удзел у праекце Беларускага павільёну? Вам адразу зрабілі замову на пэўную працу, ці былі іншыя прапановы з Вашага боку?

Усё было вырашана адразу: абралі менавіта мой саламяны рэмэйк на «Патаемную вячэру» Леанарда. Як высветлілася, гэта быў слушны выбар. Калі мы прыехалі ў Вэнэцыю, я даведаўся, што адной з ключавых працаў біенале стала «Патаемная вячэра» Тынтарэта. Я лічу, мой праект абсалютна патрапіў у кантэкст канцэпцыі Бічэ Курыгер — куратара Вэнэцыянскай біенале. Іншая справа — як мая кампазыцыя была экспанаваная. Гэта маё галоўнае расчараваньне. Тое ж адзначыла і сама Курыгер, калі наведала наш павільён. Гэтая прастора не для такога праекту.

Артур Клінаў

Што гэта была за прастора?

Само месца было ў арсенале, дзе знаходзіцца з палову ўсіх нацыянальных павільёнаў. Але нашая зала — гэта фактычна калідор, паабалп якога размешчаныя шкляныя офісы. Для скульптуры там у прынцыпе няма ніякай прасторы. Была ідэя падвесіць маю кампазіцыю зверху. Але зноў жа, з тэхнічных прычынаў гэтага зрабіць не атрымалася.

Ці магчыма было інакш выкарыстаць нават такую залю?

Магчыма. Але гэта патрабавала іншых сродкаў і часу, якіх не было. А калі б і былі, то прасцей было пусьціць гэтыя сродкі на арэнду іншага павільёну. Выбар памяшканьня, на маю думку, — нашае самае слабое месца на гэтай біенале. Спадзяюся, што наступным разам беларускія арганізатары будуць мець сродкі, каб арэндаваць больш прыстойны павільён.

Што адчувае беларускі мастак, калі як удзельнік трапляе ў агульны кантэкст Вэнэцыянскай біенале й бачыць іншыя працы й павільёны?

Тое, пра што я ўжо казаў: за лепшымі павільёнамі відавочна стаяць зусім іншыя фінансавыя сродкі й большы досвед у арганізацыі такіх праектаў. Сёння ў Беларусі няма праблемы з аўтарамі. Я магу назваць некалькі дзясяткаў мастакоў, здатных годна прэзентаваць Беларусь на Вэнэцыянскай біенале. Таму праблема не ў мастаках, а ў тым, як належным чынам прэзентаваць праект. Але давайце *ня выплухнем толькі што народжанае дзіця разам з вадой*. Досвед зь цягам гадоў зьявіцца. Думаю, і кола нацыянальных кампаніяў, гатовых спансаваць такія праекты, таксама пашырыцца. Але добра, што ўжо ёсьць «першыя ластаўкі», напрыклад «Прыорбанк», які быў генэральным спонсарам гэтай біенале.

Зразумела, што, нягледзячы на цікаўнасьць да нашых мастакоў у Эўропе (праект літоўскага куратара Кястуціса Куйзінаса «Open The Doors. Belarusian Art Today» — добры прыклад), нам пакуль цяжка ўсвядоміць, што насамрэч уяўляе зь сябе сёння актуальнае мастацтва ў сусьветным кантэксьце. Маю на ўвазе ня форму, але кірунак мастацтва, канцэпт, зь якога яно паўстае. Відавочна, беларусам бракуе адукацыі ў гэтай сфэры. На Вашую думку, якія пэрспэктывы сёння мае беларускае сучаснае мастацтва? У які бок нам патрэбна разьвівацца, улічваючы, што канцэптуальна, тэхнічна заходніх мастакоў нам не дагнаць?

Сьмелае выказваньне. Але я зь ім цалкам ня згодны. Наш актуальны мастак ужо даўно жыве ў глябальнай інфармацыйнай прасторы й усе канцэпты сучаснага сьвету адчувае ня горш за іншых. Ды й тэхнічна даганяць нам нікога ня трэба. Ну й што з таго, што наш аўтар зь фінансавых прычынаў ня можа зрабіць інсталяцыю, напханую электронікай, коштам сто тысячаў даляраў. Актуальнае мастацтва — гэта не тэхналягічны фокус. І ўвогуле, яно працуе не з тэхналёгіямі, а перш за ўсё з ідэямі. Каб выявіць ідэю, часам дастаткова й «саломы». Што тычыцца кірункаў разьвіцьця, галоўнае зараз — зьмяніць партызанскую парадыгму беларускага аўтара. Хоціць сядзець у падполлі. Час партызанай сканчаецца. Мы жывем ужо не на акупаванай, а на сваёй тэрыторыі.

Таксама сьмелае выказваньне! Можна, са зьменаю парадыгмы Вы плянуеце перайначыць і назву часопісу «pARTisan»?

«Партызан» — гэта формула беларускай мэнтальнасьці, мадэль індывідуальнага выжываньня й самазахаваньня. Але сёння патрэбная формула ўжо калектыўнага дзеяньня. Тым ня менш назву часопісу зьмяняць мы ня будзем. «Партызан» — гэта помнік нашай культуры, адна з ключавых міталагемаў беларусаў. Ня будзьма забывацца на гэта.

Як Вы асабіста ацэньваеце вынікі свайго ўдзелу ў 54-й Вэнэцыянскай біенале? Ці задаволены Вы?

Калі б мой праект быў іначай экспанаваны, задавальненьня было б больш. Вядома, можна было адмовіцца й чакаць лепшых часоў і ўмоваў — так бы мовіць, сьветлага заўтра. Але заўтра можа ўвогуле

не надыйсьці. Тым больш, у мяне былі асабістыя прычыны не адмаўляцца ад прапановы Міхала Баразны й узяць удзел у гэтым «экспэримэнце». Справа ў тым, што апошнім часам мяне ўсё менш цікавіць сучаснае мастацтва. Я стаўлюся да яго досыць скептычна. Але гэта мой уласны, вельмі суб'ектыўны погляд. Калі вы прачытаеце мой раман «Шалом», які ў пэўным сэнсе можна назваць споведзьдзю мастака, вы зразумеете, што я маю на ўвазе. Зараз мяне больш цікавяць кіно й літаратура. Таму магло так стацца, што празь некалькі гадоў мой удзел у біенале быў бы ўвогуле немагчымы менавіта з прычыны маёй арткантэмпаральнай «пасіўнасьці».

Я чытала «Шалом», але назаву яго ня споведзьдзю, а хутчэй крыкам мастака.

Менавіта! З другога боку, хто яго ведае, як там будзе далей. Прабачце за папсовую аналёгію, на маёй памяці Ала Пугачова дзясяткі разоў сыходзіла са сцэны, але ніводнага разу па-сапраўднаму так і не сыйшла... І ведаеце што, з самага пачатку я быў упэўнены, што Беларускі павільён Вэнэцыянскай біенале апроч «пераможных» рэляцыяў дзяржаўнай прэсы выкліча й шмат крытыкі з боку незалежных экпэртаў. Але хацелася б сказаць усім «пакрыўджаным»: не хвалюйцеся! Усе там будзем! Толькі давайце не затопчам гэты парастак на самым пачатку. Давайце спакойна прааналізуем, што было зроблена ня так, і пачнем рыхтавацца да наступнай біенале.

Гутарыла Стася Русецкая

/ фота: Андрэй Дурэйка

/ © pARTisan № 15 / 2011

Читайте по теме:

Особенности белорусского языка
современного искусства

Арт-группа «Липовый цвет»: юродство
или гражданский жест?

[интервью](#) [матэрыялы па-беларуску](#) [события, выставки](#) [художники](#)
[альманах сучаснае беларускае культуры partisan](#) [артур клинов](#) [белорусский павильон 54 венецианской биеннале](#)
[венецианская биеннале](#) [матэрыялы па-беларуску](#) [михаил борозна](#) [раман «шалом»](#)

[Предыдущая публикация](#)

[Следующая публикация](#)

5 comments

ЛЕНА
Oct 24, 2011

Так и не стало понятно, актуальное искусство или соломенные пугалы... что, в принципе, ожидаемо, потому что пока контакт с госструктурами приносит только головную боль и снижает рейтинг в глазах других

ЦИТРАМОН
Oct 24, 2011

да, контакт с госструктурами — головная боль. только кто-то должен взять на себя эту головную боль. сидеть в подполье и дальше, да ждать, когда «наши» придут — бессмысленно. легко и идеологически правильно делать революцию у белорусского посольства в варшаве. лучше приезжайте сюда и сделайте что-нибудь реальное.

АМИДОПИРИН
Oct 24, 2011

Согласен с господином Цитрамоном! Ждать, когда «наши» придут – бессмысленно. Потому что, а) «наши» могут вообще не придти, б) придут, когда нас уже не будет, в) придут, а окажется, что это вовсе не «наши».
Пора вылезать из гетто!

ГАЛОПЕРИДОЛ
Oct 25, 2011

Как специалист по психиатрии, я вот что скажу вам, Коллеги. В наших госструктурах полно идиотов. Но есть там и вполне вменяемые люди. Контакт с ними возможен и нужен. Многие успешные проекты последних лет не были бы возможны без такого контакта. К примеру, фильм «Масакра», галерея «У», фестивали «Дах».

СТАСЯ
Oct 25, 2011

Проблема, падаецца. вась у чым. Канешне, мае рацыю с-р Артур. калі гаворыць пра супрацоўніцтва. Права і с-ня Алена. Але вась зараз на АРТАКТЫВІСЦЕ з'явілася столькі крытычных — занадта і дыпламатычных — матэрыялаў. Такія дыскусія разгортваюцца. Але. Між тым афіцыйна інфармацыя прайшла, што ў Венецыі ўсё атрымалася годна, оргкамітэт на чале з куратарам малайцы і г.д. Дык вась калі пасля такой шчырасці на АКТЬВІСЦЕ мы ўбачым рэальныя вынікі, напрыклад, наступным разам будзе і конкурс, і адэкватны выбар куратара, добрыя арганізацыйныя ўмовы, тыда і можна будзе казаць, што хтосьці можа ахвяраваць сваёй рэпутацыяй. Таму што часам падаецца, што віртуальнай краіне не патрэбны рэальныя факты, словы і дзеі

Комментарии: 0

Сортировка

Самые старые

Добавьте комментарий...

Плагин комментариев Facebook

Добавить комментарий

Имя *

Email *

Сайт

Комментировать

О проекте
Партнеры
Реклама
Контакт

Facebook
Twitter
RSS